

IN HONOREM

*Răzvan
Theodorescu*

ACADEMIA ROMÂNĂ
INSTITUTUL DE ISTORIA ARTEI „G. OPRESCU” BUCUREȘTI
Director: Adrian-Silvan Ionescu

Consiliul editorial:

Dana Jenei
Ana-Maria Clopovschi
Constantin I. Ciobanu
Elisabeta Negrău

Coperta:

Mircia Dumitrescu & Anna-Mária Orbán

ISBN: 978-973-668-549-1

Responsabilitatea pentru forma și conținutul materialelor aparține integral autorilor.

ACADEMIA ROMÂNĂ
INSTITUTUL DE ISTORIA ARTEI „G. OPRESCU” BUCUREȘTI

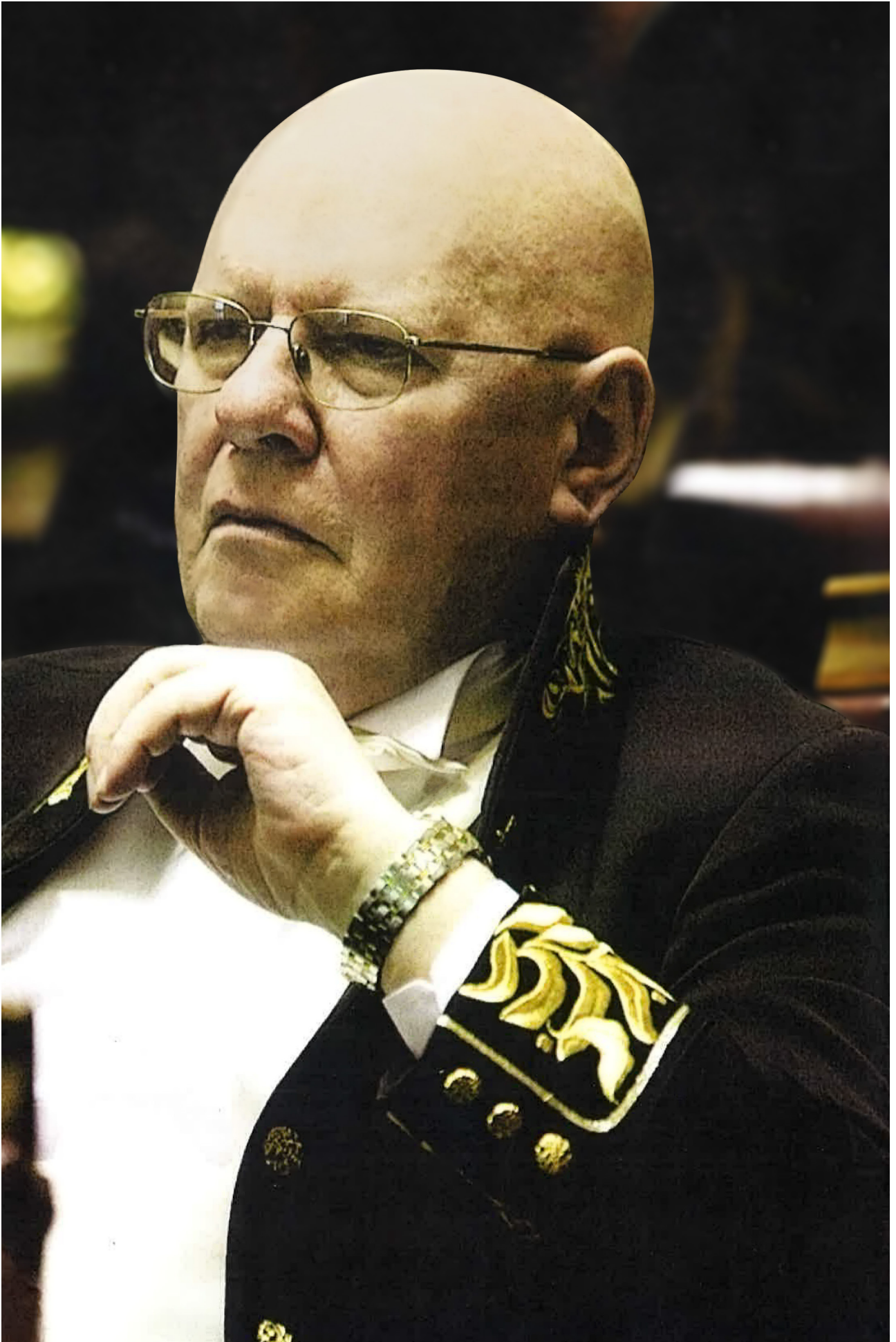
IN HONOREM

Răzvan
Theodorescu
Profesorul la 80 de ani

Coordonator
Dana Jenei

București
2019

CUPRINS

TABULA GRATULATORIA	11
Scurtă biografie	15
Bibliografie	17
LAUDATIO	29
Acad. Ioan Aurel Pop <i>Răzvan Theodorescu – scriitor și făuritor de istorie</i>	31
Acad. Bogdan C. Simionescu <i>Academicianului Răzvan Theodorescu, la 80 de ani</i>	34
Acad. Sabina Ispas <i>Savantul în cetate</i>	35
Acad. Marius Porumb <i>Academicianul Răzvan Theodorescu – o viață dedicată artei și istoriei</i>	37
Valeriu Râpeanu <i>Reprezintă țara cu demnitate și prestață intelectuală</i>	39
Titus Vișeu <i>Puțină istorie</i>	41
Adrian Guță <i>Răzvan Theodorescu și arta contemporană</i>	43

STUDIA IN HONOREM	45
Guy Burgel	
<i>L'association Internationale d'études du Sud-Est Européen, un pont entre l'est et l'ouest de l'Europe?</i>	47
Vlad Bedros	
<i>„Provincia” moldovenească la sfârșitul secolului al XV-lea și participarea ei la polemica anti-unionistă: dovezi ale istoriei artei</i>	53
Policarp Chițulescu	
<i>O Evanghelie din epoca lui Matei Basarab păstrată în biblioteca Patriarhiei Ierusalimului – repertoriul inedit al ilustrațiilor sale</i>	62
Constantin I. Ciobanu	
<i>O miniatură recent publicată din Codicele împărătesc, ilustrat de letopisețe, al lui Ivan cel Groaznic și imaginea Asediul Constantinopolului de la mănăstirea Moldovița</i>	76
Daniela Dâmboiu	
<i>Ars Documenta. Tițian, Ecce Homo (Pinacoteca Brukenthal): traseul tabloului între colecționarii renumiți ai vremii</i>	84
Areti Demosthenous	
<i>Christian Refugees from Parla village (Isparta) and their Intercultural Contribution to Modern Greece</i>	103
Emil Dragnev	
<i>Sfinții cefalofori: text și imagine în spațiul creștinătății orientale</i>	111
Ioana Feodorov	
<i>Icoanele arabe post-bizantine, la o jumătate de veac de la prima expoziție de la Beirut, (1969). Realizări și direcții de cercetare</i>	127
Ciprian Firea	
<i>Ochiul „connoisseur”-ului sau senzorul camerei? Investigații științifice și de istoria artei asupra polipticului de la Șmig (MNAR) și nu numai</i>	141
Victor A. Friedman	
<i>The Aromanian Presumptive and Its Place in the Balkan Linguistic League</i>	149
Ivanka Gergova	
<i>Romanian icon painters in Bulgarian lands</i>	153
Francesco Guida	
<i>La Roumanie de Antonescu à Groza, vue par la presse de Rome (été 1944 – printemps 1945)</i>	162
Adrian-Silvan Ionescu	
<i>Balurile de societate, auroră a modernizării românești. Diplomație și filantropie 1800-1859</i>	171

Malcolm Jones – Dana Jenei	
<i>Woman and the Men of the Four Elements – preliminary census of a newly recognised motif in early modern art</i>	190
Alexandre Kostov	
<i>L'héritage habsbourgeois et ottoman dans les Balkans: le cas des chemins de fer dans le Royaume des Serbes, Croates et Slovènes</i>	205
Adrian Majuru	
<i>Valoarea antropologică a patrimoniului muzeistic</i>	213
Daniela Marcu-Istrate	
<i>Între fantezie și inginerie: cronologia bisericii ortodoxe Sfântul Nicolae din Densuș</i>	221
Iulia Mesea	
<i>Lumini și umbre. „Perla” colecției Brukenthal: Bărbat cu tichie albastră de Jan van Eyck</i>	234
Elisabeta Negrău	
<i>Ipoteze privind ucenicia zugravului Constantinos</i>	252
Marie Nystazopoulou-Pélékidou	
<i>Le portrait du roi serbe Dragutin à l'église de Saint Achille à Arilje (avant 1296). Notes et remarques</i>	262
Dana-Elena Prioteasa	
<i>Despre sfintele cu nume de zile: un context religios și artistic pentru interpretarea Sfintelor Sredă, Petka și Nedelia din biserica medievală de la Strei (jud. Hunedoara)</i>	267
Mihaela-Sanda Salontai	
<i>Forme de organizare profesională a meșterilor pietrari din Transilvania la sfârșitul Evului Mediu</i>	282
Tereza Sinigalia	
<i>„Cele două corpuri ale regelui”</i>	292
Jolanta Sujeka	
<i>The Category of народ [narod] and нација [natsiya] in the Output of Dositej Obradović</i>	298
Corina Teacă	
<i>Simbolismul – între trecut și viitor</i>	305
Robert Velescu	
<i>Pedagogii telescopice: Rodin, Meunier, Brâncuși</i>	312
Ioana Vlasiu	
<i>„Plodul e un fenomen aparte”. Nicolae Tonitza și pedagogia</i>	324
Marian Lupașcu	
<i>Folclor, cântec patriotic, românităte</i>	334
STUDIA IN HONOREM – despre autori	369

TABULA GRATULATORIA

Prof. dr. Constantin Bălăceanu-Stolnici
Membru de onoare al Academiei Române

Prof. dr. Guy Burgel
Universitatea Paris Nanterre
Vicepreședinte, AIESEE

Prof. dr. Cătălin Bălescu
Rector, Universitatea Națională de Arte, București

Virginia Barbu
Institutul de Istoria Artei „G. Oprescu” al Academiei Române, București

Dr. Vlad Bedros, București
Universitatea Națională de Arte, București

Dr. Tudor Berza
Membru corespondent al Academiei Române

Acad. Vera Bitrakova-Grozdanova
Academia Macedoneană de Științe și Arte, Skopje

Prof. dr. Ionel Cândea
Membru corespondent al Academiei Române
Director, Muzeul Brăilei „Carol I”

Dr. Lia Chisacof
Institutul de Studii Sud-Est Europene al Academiei Române, București

Arhimandrit dr. Policarp Chițulescu
Director, Biblioteca Sfântului Sinod, București

Dr. Constantin Ciobanu
Institutul de Istoria Artei „G. Oprescu” al Academiei Române, București

Ana-Maria Clopovschi
Redactor, Revue de l’AIESEE, București

Dr. Cristina Cojocaru
Institutul de Istoria Artei „G. Oprescu” al Academiei Române, București

Dr. Daniela Dâmboiu
Muzeul Național Brukenthal, Sibiu

Dr. Areti Demosthenous
Director, Institutul de Cercetări Istorice pentru Pace, Nicosia

Dr. Emil Dragnev

Universitatea de Stat, Chișinău

Prof. dr. Mircea Dumitrescu

Artist plastic, membru corespondent al Academiei Române

Dr. Roger Fayet

Director, SIK-ISEA – Institutul de Istoria Artei, Zürich

Dr. Ioana Feodorov

Institutul de Studii Sud-Est Europene, București

Dr. Ciprian Firea

Institutul de Arheologie și Istoria Artei al Academiei Române, Cluj-Napoca

Acad. Taki Fiti

Președinte al Academiei Macedonene de Științe și Arte, Skopje

Prof. dr. Victor A. Friedman

Andrew W. Mellon Distinguished Service Professor in the Humanities, Chicago University

La Trobe University, Melbourne

Prof. dr. Ivanka Gergova

Institutul de Istoria Artei, Sofia

Membru corespondent al Academiei Bulgare de Științe

Prof. dr. Nicolae Gheorghică

Prorector, Universitatea Națională de Muzică, București

Dr. habil. Victor Ghilaș

Director, Institutul Patrimoniului Cultural al Moldovei, Chișinău

Prof. dr. Francesco Guida

Universitatea de Studii Roma Tre

Vicepreședinte, AIESEE

Prof. dr. Adrian Guță

Universitatea Națională de Arte, București

Prof. dr. Maria Iliescu

Universitatea din Innsbruck

Dr. Adrian-Silvan Ionescu

Director, Institutul de Istoria Artei „G. Oprescu” al Academiei Române, București

Acad. Sabina Ispas

Membru al Academiei Române

Director, Institutul de Etnografie și Folclor „Constantin Brăiloiu” al Academiei Române, București

Liviu Sebastian Jicman

Director general, Muzeul Național Cotroceni

Dr. Dana Jenei

Institutul de Istoria Artei „G. Oprescu” al Academiei Române, București

Prof. dr. Malcolm Jones

Sheffield University

Prof. dr. Alexandre Kostov

Director, Institutul de Studii Balcanice și Centrul de Tracologie, Sofia

Membru corespondent al Academiei Bulgare de Științe

Președinte, AIESEE

Dr. Marian Lupașcu

Institutul de Etnografie și Folclor „Constantin Brăiloiu” al Academiei Române, București

Dr. Adrian Majuru

Director, Muzeul Municipiului București

Dr. Daniela Marcu-Istrate

Institutul de Arheologie „Vasile Pârvan” al Academiei Române, București

Doina Mândru

Critic de artă, București

Dr. Iulia Mesea

Muzeul Național Brukenthal, Sibiu

Prof. dr. Zamfira Mihail

Institutul de Studii Sud-Est Europene al Academiei Române, București

Prof. dr. Dan Mohanu

Universitatea Națională de Arte, București

Dr. Elisabeta Negrău

Institutul de Istoria Artei „G. Oprescu” al Academiei Române, București

Dr. Eugen Nicolae

Director, Institutul de Arheologie „Vasile Pârvan” al Academiei Române, București

Dr. Konstantin V. Nikiforov

Director, Institutul de Studii Slave, Academia Rusă de Științe, Moscova

Vicepreședinte AIESEE

Dr. Virgil Ștefan Nițulescu

Director general, Muzeul Țăranului Român

Prof. emerit Marie Nystazopoulou-Pélékidou

Universitatea din Ioannina

Dr. Ernest Oberländer-Târnoveanu

Director general, Muzeul Național de Istorie a României

Acad. Luan Omari

Universitatea din Tirana,

Președinte de onoare, AIESEE

Dr. Anna-Mária Orbán

Universitatea Națională de Arte, București

Prof. dr. Anca Oroveanu

Universitatea Națională de Arte, București

Prof. dr. Vojislav Pavlović

Institutul de Studii Balcanice, Belgrad

Vicepreședinte, AIESEE

Prof. emerit Pedro Bádenas de la Peña

Consiliul Superior de Cercetări Științifice, Madrid

Acad. Ioan-Aurel Pop

Președintele Academiei Române

Decanul Universității Babeș-Bolyai, Cluj-Napoca

Prof. dr. Corina Popa

Universitatea Națională de Arte, București

Dr. Paulina Popoiu

Director general, Muzeului Național al Satului „Dimitrie Gusti”, București

Acad. Marius Porumb

Membru al Academiei Române

Director, Institutul de Arheologie și Istoria Artei al Academiei Române, Cluj-Napoca

Dr. Dana-Elena Prioteasa

Institutul de Arheologie și Istoria Artei al Academiei Române, Cluj-Napoca

Prof. dr. Valeriu Râpeanu

Critic și istoric literar, București

Dr. Marina Sabados

Institutul de Istoria Artei „G. Oprescu” al Academiei Române, București

Dr. Mihaela-Sanda Salontai

Institutul de Arheologie și Istoria Artei al Academiei Române, Cluj-Napoca

Uwe Schögl

Președinte executive, ESHPh – Societatea Europeană pentru Istoria Fotografiei, Viena

Dr. Irina A. Sedakova

Institutul de Studii Slave, Academia Rusă de Științe, Moscova

Acad. Bogdan C. Simionescu

Vicepreședintele Academiei Române

Institutul de Chimie Macromoleculară „Petru Poni”, București

Prof. dr. Tereza Sinigalia

Universitatea Națională de Arte „George Enescu”, Iași

Prof. dr. Chris Stolwijk

Președinte, RIHA – Asociația Internațională a Institutelor de Istoria Artei

Director general, RKD – Institutul de Istoria Artei, Amsterdam

Prof. dr. habil. Jolanta Sujeka

Universitatea din Varșovia

Dr. Corina Teacă

Institutul de Istoria Artei „G. Oprescu”, București

Dr. Andrei Timotin

Director, Institutul de Studii Sud-Est Europene al Academiei Române, București

Secretar general adjunct, AIESEE

Prof. dr. Cristian-Robert Velescu

Universitatea Națională de Arte, București

Cristina Verona-Tobi

Manager interimar, Muzeul Național de Artă al României

Titus Vîjeu

Critic de film, București

Dr. Ioana Vlasiu

Institutul de Istoria Artei „G. Oprescu” al Academiei Române, București

Tudor Zbârnea

Director, Muzeul Național de Artă al Moldovei, Chișinău

SCURTĂ BIOGRAFIE

Răzvan Theodorescu s-a născut în București, la 22 mai 1939. După studiile primare și liceale făcute la București (1945-1955), a devenit student al Facultății de Istorie a Universității bucureștene, între 1955 și 1963, cu o întrerupere (1959-1961) provocată de exmatricularea sa din învățământul superior pentru motive politice (răstimp în care a fost muncitor necalificat).

Între 1963-1987, a fost cercetător științific la Institutul de Istoria Artei al Academiei Române, și director adjunct științific, între 1972-1977.

Între 1987-1990 a fost conferențiar asociat la Institutul de Arte Plastice „N. Grigorescu”, astăzi Universitatea Națională de Arte din București, unde, din 1990, este profesor titular ținând cursuri de Istoria Artei Vechi Românești, Tipologia Artei Orientului Creștin și Istoria Civilizației Europene. În 1994 a fost ales secretar general al Asociației Internaționale de Studii Sud-Est Europene (AIESEE).

Doctor în științe istorice al Universității din București (1972), a devenit, în 1993, membru corespondent și, în 2000, membru titular al Academiei Române. A fost distins cu titlurile de Comandor al Ordinului Artelor și Literelor al Republicii Franceze și de mare Ofițer al Ordinului Național pentru Merit al României.

Între 1990-1992 a fost președinte al Televiziunii Române, iar între 1992-2000, membru al Consiliului Național al Audiovizualului. În 2000, a devenit senator de Iași din partea PSD și Ministru al Culturii și Cultelor.

Laureat al premiilor „Nicolae Bălcescu” al Academiei Române (1976) și Gottfried von Herder al Universității din Viena (1993). Doctor *honoris causa* al Universității din Oradea, al Universității de Arte din Cluj-Napoca, al Universității de Vest din Timișoara, al Universității din Craiova.

Este președinte al Secției de Arte, Arhitectură și Audiovizual a Academiei Române din 2011 și vicepreședinte al Academiei Române din 2018.

